

Djelovodni broj: 05-27/23-5

ZAŠTITNIK LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA CRNE GORE

NACIONALNI PREVENTIVNI MEHANIZAM

**Po Opcionom protokolu uz Konvenciju UN protiv torture
i drugih surovih, neljudskih ili ponižavajućih kazni ili postupaka**

IZVJEŠTAJ O KONTROLNOM OBILASKU

Odjeljenja bezbjednosti (Ob) Pljevlja

Uprave policije Crne Gore

Podgorica, decembar 2023. godine

Podaci o obilasku

Vrsta obilaska:	Kontrolni obilazak;
Svrha obilaska:	Ocjena stanja i ispunjenosti ranijih preporuka Zaštitnika ¹ , prevencija torture;
Datum obilaska:	19. Oktobar 2023. godine;
Najava obilaska:	Obilazak nije najavljen;
Tim za obilazak:	Danijela Brajković, savjetnica Zaštitnika Mensur Bošnjak, savjetnik Zaštitnika

1. Uvod

Zaštitnik, u skladu sa Ustavom Crne Gore² i Zakonom o Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore³, vrši poslove Nacionalnog preventivnog mehanizma (NPM) u cilju prevencije mučenja i drugih oblika surovog, nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja lica lišenih slobode, a u skladu sa Zakonom o potvrđivanju Opcionog protokola uz Konvenciju protiv torture i drugih surovih, neljudskih ili ponižavajućih kazni ili postupaka⁴.

NPM preduzima mjere za sprječavanje mučenja i drugih oblika surovih, neljudskih ili ponižavajućih kazni ili postupaka, sprovođenjem redovnih i kontrolnih obilazaka mjesta u kojima se nalaze ili se mogu naći lica lišena slobode ili lica kojima je ograničeno kretanje, odlukom suda ili drugog državnog organa.

Članovi tima NPM-a imaju pravo:

- da bez prethodne najave obilaze organe, ustanove i organizacije i pregledaju prostorije u kojima se nalaze ili bi se mogla nalaziti lica lišena slobode;
- na pristup podacima o: organima, ustanovama i organizacijama u kojima se nalaze lica lišena slobode, broju lica lišenih slobode u organu, ustanovi ili organizaciji koju obilaze i o postupanju sa licima lišenim slobode;
- da bez prisustva službenog lica razgovaraju sa licima lišenim slobode i drugim licima koja mogu da daju odgovarajuće informacije u vezi sa sumnjom da se krše ljudska prava u organu, ustanovi ili organizaciji koju obilaze.

¹ Svi izrazi koji se u ovom Izveštaju koriste u muškom rodu obuhvataju iste izraze u ženskom rodu;

² Član 81 Ustava Crne Gore;

³ Zakon o Zaštitniku ("Službeni list Crne Gore", br. 042/11 od 15.08.2011, 032/14 od 30.07.2014, 021/17 od 31.03.2017);

⁴ "Službeni list Crne Gore – međunarodni ugovori", br 9/2008;

1.1. Razgovor sa zaposlenima u Odjeljenju bezbjednosti Pljevlja

Tim NPM-a obavio je kontrolni obilazak Odjeljenja bezbjednosti Pljevlja u cilju provjere realizacije preporuka koje je uputio Zaštitnik kao NPM.

Tokom kontrolnog obilaska obavljen je razgovor sa načelnikom OB-a Harisom Đurđevcem.

Načelnik je timu predočio koje su aktivnosti preduzete strane OB-a. U januaru 2023. godine upućeni su dopisi Direktoratu za finansijsko materijalne i kadrovske poslove, Službi za informacione tehnologije i Sektoru policije opšte nadležnosti.

Tokom obilaska nije zatečeno ni jedno lice u prostorijama za zadržavanje iz razloga što je lice koje je bilo lišeno slobode tokom obilaska NPM-a bilo na saslušanju u Tužilaštvu.

1.2. Ispunjenost ranije datih preporuka

U dijelu koji se odnosi na materijalne uslove i upodobljavanje prostorija za zadržavanje sa standardima CPT-a, u pogledu površine i dimenzije, situacija je ostala nepromijenjena.

Evropski sud za ljudska prava usvojio je kao mjerodavane dimenzije prilikom procjene policijskih ćelija namijenjenih jednoj osobi za boravak duži od nekoliko sati⁵: veličine od 7 kvadratnih metara, sa 2 ili više metara od zida do zida i 2,5 metra između poda i plafona.

Zaštitnik je podnio inicijativu za izmjenu domaćeg Pravilnika kako bi isti bio upodobljen sa standardima CPT-a⁶.

Preporuka - da se prostorija za zadržavanje upodobi sa standardima CPT-a u pogledu površine i dimenzija – **nije ispunjena.**

Video nadzorom pokrivena su prostorije za zadržavanje, kao i stepenište i hodnik koji vodi do prostorija za zadržavanje, o čemu postoji istaknuto obavještenje. Unapređenje sistema video nadzora nije primjenjeno. NPM je preporučio da se otkloni "mrtvi ugao" koji nije pokriven kamerama, iz razloga što kamerane može da snimi u potpunosti lice koje se nalazi u prostoriji za zadržavanje.

Preporuka - da se riješi problem nepokrivenosti video nadzorom svih uglova u prostorijama za zadržavanje – **nije ispunjena.**

⁵ Presuda Evropskog suda za ljudska prava, Schebet v. Russia, App.No.16074/07(2008);

⁶Vidjeti na: https://www.ombudsman.co.me/docs/1483092325_26122016-inicijativa.pdf.

Shodno standardima CTP-a sve policijske ćelije moraju biti dovoljno osvijetljene (tj. sa dovoljno svjetlosti za čitanje, osim u vrijeme spavanja), te dovoljno provjetrene i po mogućnosti, trebalo bi da imaju prirodno svijetlo⁷. U prostorijama za zadržavanje u CB Pljevlja I dalje nije obezbijedena prirodna svjetlost u dovoljnoj mjeri.

Kada je u pitanju dovoljna količina prirodne svjetlosti, tim je konstatovao da prostorije za zadržavanje i dalje nemaju dovoljnu količinu prirodne svjetlosti.

Preporuka – da se u prostorijama za zadržavanje obezbijedi dovoljna količina prirodne svjetlosti – **nije ispunjena.**

Toaleti koji se nalaze u CB-u pored prostorija za zadržavanje su opremljeni zastarelim sanitarnim elementom (tzv. čučavac) i ne odgovaraju današnjim potrebama i standardu savremenog doba. Osim toga, savremene sanitarije u većini drugih objekata Uprave policije, ukazuje na nejednak tretman, lica lišenih slobode i zadržanih u različitim objektima. S tim u vezi, ranije data preporuka vezano za toalete koje koriste lica lišena slobode i zadržana lica nije realizovana.

Preporuka – da toalet opremi novim sanitarnim elementima, te da isti bude prilagođen osobama sa invaliditetom – **nije ispunjena.**

U prostorijama za zadržavanje postoje česme za vodu sa metalnim umivaonikom. Česme se aktiviraju pritiskom na dugme iznad umivaonika, koji aktivira određenu količinu vode. Preporuka NPM-a se odnosila na zamjenu dotrajalih i zarđalih umivaonika.

Preporuka – da se zamijene dotrajali umivaonici u prostorijama za zadržavanje – **nije ispunjena.**

U pogledu procesa saslušanja, CPT smatra da moraju postojati jasna pravila u pogledu načina na koji se vrši policijsko ispitivanje. Pravila treba, između ostalog, da sadrže sljedeće: obavještanje pritvorenika o identitetu (imenu i/ili broju) osoba prisutnih tokom saslušanja; dozvoljenoj dužini trajanja saslušanja; periodima odmora između saslušanja i pauzama tokom saslušanja, mjestima na kojima se saslušanja mogu odvijati, o tome da li se od pritvorenika može zahtjevati da stoji

⁷ CPT/Inf/E (2002) 1 - Rev. 2006, paragraf 42;

tokom ispitivanja, o saslušanju osoba koje su pod uticajem ljekova, alkohola, itd. Takođe bi trebalo da postoji obaveza sistematskog evidentiranja vremena kad saslušanje počinje i završava, svakog zahtjeva istaknutog od strane pritvorene osobe tokom saslušanja i osoba koje su prisutne tokom svakog saslušanja. CPT želi da doda da elektronsko snimanje policijskih saslušanja predstavlja dodatnu korisnu garanciju protiv zlostavljanja pritvorenika (pored toga što pruža i značajne pogodnosti policiji)⁸.

Snimci takođe mogu poslužiti u cilju procjene adekvatnog načina sprovođenja saslušanja, formulisanja pitanja, položaja lica u prostoriji, osvjetljenja, trajanja, broja i trajanja pauza, sveukupne atmosfere, uspostavljenog odnosa službenog/nih lica sa licem, eventualnih problema ili potreba koje su se pojavile tokom procesa i konačno, ne i najmanje važno, snimci predstavljaju najbolju zaštitu službenih lica od neistinitih optužbi za neprofesionalno postupanje

Preporuka – da se opremi jedna prostorija za ispitivanje na način što će se obezbijediti elektronsko (audio i/ili video) snimanje policijskih „informativnih“ razgovora u skladu sa standardima CPT-a – **nije ispunjena.**

Odjeljenje bezbjednosti Pljevlja i dalje nema definisan plan aktivnosti i evakacionu šemu za izlazak u slučaju elementarnih nepogoda i požara.

Preporuka – da se definiše plan aktivnosti i evakaciona šema za izlazak u slučaju elementarnih nepogoda i požara i da se obuču službenici za upotrebu plana i protivpožarnog sistema – **nije ispunjena.**

1.3. Zaključak

Do dana obilaska u ovom OB-u je bilo 231 lice lišeno slobode, dok su 52 lica bila zadržana.

Sredstva prinude korišćena su u pet slučajeva i svaka je ocijenjena kao opravdana.

U pogledu realizacije preporuka, koje se dominantno odnose na materijalne uslove, načelnik se obratio Upravi policije, konkretno službama i sektorima koji mogu pružiti podršku u realizaciji upućenih preporuka.

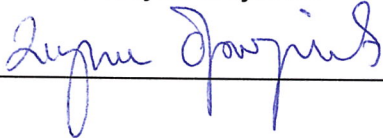
Nakon izvršenog obilaska tim NPM-a konstatuje da preporuke koje su ranije date tokom prethodnih obilazaka, nijesu ispunjene.

⁸ CPT/Inf(92)3-part 1, paragraf 39;

Zaštitnik kao NPM ponovo podsjeća da Uprava policije treba pružiti podršku kako bi upućene preporuke bile realizovane u cilju uspostavljanja humanijih uslova boravka i zaštite lica lišenih slobode i zadržanih lica.

Savjetnici Zaštitnika za zaštitu od torture, bezbjednost i NPM

Danijela Brajković

Mensur Bošnjak